

4. 2. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Stranický, či nestranický?

Prezident českého státu může být politicky velmi silný, pokud se tak rozhodne.

Skóre: 0.79

Název zdroje: Respekt

Datum vydání: 04.02.2008

Nadpis: Stranický, či nestranický?

Strana: 63

Rubrika: Eseje

Autor: Luboš Dobrovský

Ročník: 19

Číslo: 6

Oblast: Časopisy - ekonomika a politika

Zpracováno: 04.02.2008 00:49

Identifikace: CERE20080204010061 cz

Klíčová slova: Ústavní soud (2x), soudce (2x), ústavní (2x), ústavu, právo, zákony, ústavou, ústavní soudce, Nejvyššího soudu, justice, ústavních

Prezident českého státu může být politicky velmi silný, pokud se tak rozhodne.

Debata o tom, kdo má být zvolen prezidentem, je značně zpožděná a zároveň v jistém ohledu nezodpovědně předčasná. Zpožděná proto, že politické strany nebyly schopny nabídnout relativně včas (tedy už před nějakými dvěma roky) možné budoucí kandidáty. Předčasná proto, že o smyslu, účelu a kompetencích úřadu prezidenta panují u nás odedávna představy vskutku velmi rozporné. Prezident má být nadstranický, ba přímo nestraník a nezávislý, říkají jedni. Jiní pak jsou názoru, že bez jasného politického profilu, vyzkoušeného ve stranické práci, se ten, jenž se stane prezidentem, sotva dokáže orientovat v kompetencích svého postavení a v možných důsledcích jejich uplatnění tak, aby úcta a respekt k tomuto úřadu nebyly zpochybněny. Aby nebyl zpochybněn zejména účel toho nejvyššího politického úřadu. Ale jaký je jeho účel - to je právě ono dosud nedostatečně prodebatované téma.

Nadání k síle

Český prezident je v našem politickém povědomí vnímán jako prezident kompetenčně slabý, zejména ve srovnání s prezidenty USA, Francie či Ruska. Avšak postačí, abychom si přečetli ústavu a připomněli si některé praktické politické kroky našich dvou popřevratových prezidentů, a uvidíme obraz zcela jiný. Český prezident je velmi mocným politickým činitelem. Kromě tradiční úcty, kterou veřejnost chová k prezidentskému úřadu již od dob T. G. Masaryka, je zde ústavou daná škála práv, jejichž uplatnění má sílu ovlivnit směřování vlády a její politické orientace zásadním způsobem. Je to právě prezident, kdo po parlamentních volbách jmenuje politika, aby dojednal sestavení vlády, on také jmenuje premiéra a vládu. Prezidenti Havel i Klaus ukázali prakticky, jak významný může v takovém okamžiku být jejich názor. Prezident jmenuje ústavní soudce, předsedu Nejvyššího soudu a

soudce vůbec. Jeho vliv na stav justice je pak možná větší, než je nezávislosti justice zdrávo. Stejným jmenovacím způsobem může ovlivňovat rozhodování České národní banky. Parlamentu vrací zákony či žádá o posouzení Ústavní soud. Má právo účastnit se zasedání vlády i parlamentu, jestliže o to požádá. Sice nehlasuje, nicméně uplatnit vliv na řešení projednávané otázky mu nikdo neupře. Prezident má právo zvat si členy vlády a debatovat s nimi nad tématy a problémy jejich rezortu a nikdo mu nemůže zabránit, aby své dojmy z takových debat nezveřejnil. Jmenuje či nejmenuje velvyslance a velmi významně tak může ovlivňovat směřování české zahraniční politiky. Zkrátka prezident českého státu je - či může být - politicky velmi silný, pokud se tak rozhodne. Záleží pouze na něm.

Prezident republiky je nadán takovou politickou silou, jakou nedisponuje žádná jiná součást naší ústavní politické moci. Vláda odpovídá za své výkony parlamentu, parlament jedná a rozhoduje v diskusi a hlasováním, politické strany nemohou nedbat zájmů svých voličů. Pouze prezident republiky se nezodpovídá ze svého politického jednání nikomu.

Politická minulost je důležitá

Nezdá se mi tudíž vhodné, aby moc, svěřená mu ústavou, byla jeho voliteli poskytnuta někomu, kdo dosud ničím, žádným výkonem politické funkce neprokázal dostatečnou míru odpovědnosti politické. Politická odpovědnost a dlouhodobě projevovaná politická orientace se nejlépe může prokázat tehdy, jestliže je prezidentský kandidát prokazuje jako představitel té které demokraticky orientované politické strany. Víme pak z praxe, jaké jsou jeho politické priority a jaké budou ve vztahu k známé jeho politické praxi i jeho činy prezidentské. Jen ten kandidát, který je své politické minulosti zavázán, bude jako prezident předvídatelný a srozumitelný. Zvolen pak bude parlamentem samozřejmě ten, jehož politická strana nejen že dosáhla v parlamentu většiny, ale také prokázala tu největší míru odpovědnosti ve vztahu k ostatním parlamentním politickým stranám a schopnost kooperace s nimi.

Prezident není a neměl by být chápán jako deus ex machina, který vyřeší, co parlament a vláda nedokážou. Prezident má být jednou z ústavních sil, které budou společně sledovat politicky definované cíle ve prospěch celé společnosti. Tyto cíle jsou vždy v demokratických systémech vymezené politickými stranami. Nestranický prezident je iluze již proto, že ho volí představitelé politických stran.

Luboš Dobrovský

Luboš Dobrovský (1932) je novinář a politik. Působil v Československém rozhlasu a v době normalizace i v nejrůznějších dělnických profesích. Po roce 1989 byl mluvčím Občanského fóra, vyjednal odsun sovětských vojsk, vedl Kancelář prezidenta republiky Václava Havla, byl velvyslancem v Rusku a ministrem obrany.
foto KAREL CUDLÍN

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)